

Stanowisko Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej w zakresie zgodności z przepisami prawa postanowień karty aktualizacji nr CK/2/2013 Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej - Warunki Korzystania (IRiESP), Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. oraz ich ocena w zakresie technicznej poprawności

Poniżej przedstawiamy stanowisko Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej (PSEW) przygotowane z pomocą kancelarii prawnej K&L Gates Jamka sp.k. w zakresie zgodności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa postanowień karty aktualizacji nr CK/2/2013 Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej - Warunki Korzystania (IRiESP), prowadzenia ruchu, eksploatacji i planowania rozwoju sieci z 27 listopada 2013 r. (dalej „Karta”) Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. (dalej „PSE”) oraz ich ocena w zakresie technicznej poprawności.

Stanowisko zostało podzielone na trzy części: (i) wnioski podsumowujące, (ii) analizę prawną oraz (iii) techniczną oceny postanowień Karty.

A. WNIOSKI

- Wyniki przeprowadzonej przez PSEW analizy wskazują, iż w zakresie, w jakim Karta wprowadza ograniczenia przyłączania do sieci elektroenergetycznej źródeł wytwórczych o nieprzewidywalnej pracy, propozycja PSE jest niezgodna z art. 7 ust. 1, ust. 5, ust. 6, ust. 8e oraz ust. 8i ustawy z 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 1997 nr 54 poz. 348, dalej „PE”) oraz art. 23 ust. 1 i 2 w związku z art. 36 lit. e) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/72/WE z 13 lipca 2009 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylającej dyrektywę 2003/54/WE (dalej „**Dyrektywa 2009/72**”).
- W szczególności, niezgodne z art. 7 ust. 1 w zw. z art. 7 ust. 8e oraz art. 36 lit. e) Dyrektywy 2009/72 byłoby wprowadzenie do IRiESP pozaustawowej przesłanki oceny kryterium bilansowego pracy Krajowej Sieci Elektroenergetycznej (KSE) przy (i) uzgadnianiu warunków przyłączenia do sieci z operatorami systemów dystrybucyjnych (pkt 2.2.1.4.11 Karty), (ii) sporządzaniu prac analitycznych w zakresie rozwoju sieci przesyłowej i sieci dystrybucyjnej 110 kV (pkt 3.4.1.4 Karty), (iii) obliczaniu możliwości przyłączenia OZE o nieprzewidywalnej pracy (pkt 3.4.2.4, 3.4.2.4.1, 3.4.2.4.2 Karty) oraz (iv) ustalaniu wyników ekspertyzy wpływu przyłączenia urządzeń, instalacji lub sieci na KSE (pkt 3.4.3.2.1 Karty), ponieważ przesłanki tej nie przewiduje PE, a przepisy ograniczające rozwój źródeł energii stanowią z pewnością materię zastrzeżoną ustawie zgodnie z art. 22 Konstytucji RP;

- Planowane wprowadzenie przez PSE dodatkowego ograniczenia w przyłączaniu odnawialnych źródeł energii (OZE) do sieci nie wynika z powoływanej, jako podstawa wprowadzenia Karty, ustawy z 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2013 r. nr 984, dalej „**Nowelizacja**”) ani z żadnego innego nowego przepisu prawa (co pośrednio przyznaje PSE). Nie może być więc mowy o dokonywaniu jakiegokolwiek aktualizacji w tym zakresie.
- Nie może stanowić uzasadnienia do wprowadzenia do IRiESP takiego ograniczenia również fakt stosowana przez PSE w ostatnim czasie praktyki odmawiania uzgadniania warunków przyłączenia oraz odmawiania przyłączenia do sieci OZE z powodu hipotetycznego przyszłego ewentualnego braku możliwości bilansowych KSE. Operator nie decyduje o przesłankach prawnych publicznoprawnego obowiązku przyłączenia. Przesłankę bilansową musiałby wprowadzić ustawodawca, a PSE może jedynie formułować postulaty *de lege ferenda* (co do treści przyszłego prawa).
- Nie jest wystarczającą podstawą do wprowadzenia powyższych ograniczeń projekt ustawy o odnawialnych źródłach energii wskazujący - choć nie wprost - na ewentualne kryterium bilansowe w art. 172 pkt 4 (zmiana do art. 7 ust. 9a PE - zob. szerzej pkt 22 poniżej). Projekt aktu prawnego nie stanowi obowiązującego źródła prawa zgodnie z Konstytucją RP i nie ma mocy wiążącej.
- PSE w wykonywaniu swoich obowiązków koncesyjnych związana jest zarówno przepisami PE, jak prawa UE (zob. szerzej pkt 12-17 poniżej). PSE nie posiada zatem uprawnienia do wprowadzania ograniczeń technicznych oceny możliwości przyłączenia, z uwagi, iż działanie to narusza w sposób rażący postanowienia art. 36 lit. e) Dyrektywy 2009/72 przewidującego brak możliwość odmowy przyłączenia nowej elektrowni ze względu na możliwe przyszłe ograniczenia dostępnych zdolności sieci, w tym także przyszłe zdolności bilansowe KSE.
- Planowane ograniczenia niezgodne są z treścią art. 7 ust. 8e PE przewidującego brak konieczności sporządzania ekspertyzy wpływu przyłączanych urządzeń na KSE, to jest z mocą przyłączeniową do 2 MW. Ocena przyłączenia źródeł o takiej mocy mogłaby skutecznie uniemożliwić ich przyłączenie do sieci.
- Wprost sprzeczne z art. 7 ust. 8i PE byłoby wprowadzenie w pkt 2.2.1.3.1 Karty dodatkowej, nieznaną ustawie, przesłanki warunkującej zawarcie umowy o przyłączenie do sieci, w postaci niedopuszczalnej przez prawo ponownej oceny istnienia technicznych i ekonomicznych warunków przyłączenia w terminie ważności warunków przyłączenia. Takie ograniczenie jest niezgodne z art. 7 ust. 1 w zw. z art. 7 ust. 3 PE. Ponadto postanowienie proponowanej treści rodzi ryzyko nadużyć ze strony operatorów odmawiania przyłączenia OZE do sieci już po wydaniu warunków

przyłączenia z powołaniem się na rzekomą niekompletność lub wadliwość pierwszej oceny tych warunków.

- Wprowadzenie powyższych ograniczeń może w krótkim czasie doprowadzić do zablokowania dostępu do sieci dla źródeł energii w całym kraju poprzez przyjęcie analogicznych postanowień przez operatorów systemów dystrybucyjnych we własnych instrukcjach, które zasadniczo powinny być zgodne z IRiESP.

B. ANALIZA PRAWNA

1. Wprowadzenie

Zgodnie z ust. 2 lit d i e Karty, wprowadza ona uzupełnienie lub nowe brzmienie postanowień dotyczących zasad przyłączania odnawialnych źródeł energii (OZE) do sieci przesyłowej w zakresie, między innymi:

- a) sprawdzania możliwości przyłączenia OZE o nieprzewidywalnej pracy, ze względu na bilansowanie mocy w KSE, czyli pod kątem możliwości wyprowadzenia mocy i możliwości zrównoważenia produkcji energii elektrycznej z zapotrzebowaniem na nią w KSE (podczas określania warunków przyłączenia do sieci przesyłowej oraz podczas uzgodnień warunków przyłączenia prowadzonych z operatorami systemów dystrybucyjnych),
- b) uzupełnienia zakresu ekspertyz wpływu przyłączenia urządzeń na KSE o obliczenie możliwości przyłączenia OZE o nieprzewidywalnej pracy, ze względu na bilansowanie KSE.

Jako podstawę prawną aktualizacji PSE wskazuje Nowelizację. Jednocześnie, PSE zastrzega na stronie 2 Karty, iż w „uzasadnionych przypadkach” wprowadza dodatkowe obowiązki niewynikające bezpośrednio z Nowelizacji doprecyzowujące oraz uzupełniające w zakresie niektórych zagadnień zmienianych Nowelizacją oraz w ramach tych obszarów dokonuje zmian wynikających „ze stanu faktycznego i obecnie stosowanych praktyk”.

Za „uzasadnione wypadki wynikające ze stanu faktycznego i stosowanych praktyk”, PSE uznaje prowadzone przez PSE i operatorów systemów dystrybucyjnych uzgodnienia warunków przyłączenia do sieci OZE o nieprzewidywalnej pracy. PSE zaznacza w Karcie na stronie 3, że weryfikuje istnienie technicznych i ekonomicznych warunków przyłączenia zarówno na podstawie warunków sieciowych, jak i warunków bilansowania mocy w KSE i z tego względu wprowadza do IRiESP „zapisy regulujące kwestie weryfikacji możliwości przyłączenia do sieci OZE o nieprzewidywalnej pracy w KSE, zarówno pod kątem możliwości wyprowadzenia mocy ze źródła, jak i ze względu na bilansowanie mocy, czyli pod kątem możliwości zrównoważenia produkcji energii elektrycznej z zapotrzebowaniem na nią w KSE”.

2. Stan prawny

▪ Obowiązek przyłączenia do sieci - zasada w PE

1. Zgodnie z art. 7 ust. 1 i 3 PE, przedsiębiorstwo energetyczne jest obowiązane do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci (zasada) z podmiotami ubiegającymi się o przyłączenie do sieci, na zasadzie równoprawnego traktowania, jeżeli istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci i dostarczania tych paliw lub energii, a żądający zawarcia umowy spełnia warunki przyłączenia do sieci i odbioru oraz dysponuje tytułem prawnym do nieruchomości, na której zlokalizowana ma zostać źródło energii.
2. Oceny istnienia powyższych przesłanek dokonuje przedsiębiorstwo energetyczne w toku postępowania przyłączeniowego wszczętego na wniosek podmiotu ubiegającego się o przyłączenie. Warunki techniczne ustalane są w oparciu o ściśle określone przez prawo opracowanie eksperckie - ekspertyzę wpływu przyłączanych urządzeń, instalacji lub sieci na system elektroenergetyczny (art. 7 ust. 8e PE). Obowiązek zapewnienia ekspertyzy spoczywa na przedsiębiorstwie energetycznym.
3. Istotną okoliczność dla oceny postanowień Karty stanowi to, że PE nakłada na przedsiębiorstwo energetyczne obowiązek spełnienia technicznych warunków dostarczania energii (art. 7 ust. 4 PE).
4. Natomiast ocena istnienia warunków ekonomicznych przyłączenia polega na weryfikacji, czy dane przedsiębiorstwo energetyczne (operator SE) posiada lub jest w stanie pozyskać środki finansowe na stworzenie warunków technicznych pozwalających na przyłączenie konkretnego źródła do swojej sieci.
5. Z powyższej analizy wynika natomiast, iż brak warunków technicznych przyłączenia stanowi, co prawda, negatywną przesłankę przyłączenia – jednakże o charakterze „usuwalnym”. Istnienie warunków technicznych uwarunkowane jest istnieniem odpowiedniej infrastruktury sieciowej pozwalającej na odbiór energii elektrycznej z przyłączonego do sieci źródła, a następnie jej przesył lub dystrybucję do odbiorców. Warunki techniczne zależne są więc oczywiście od nakładów ekonomicznych poniesionych na rozbudowę infrastruktury sieciowej.
6. Powyższa zależność została dostrzeżona w orzecznictwie sądowym, w którym sformułowana została zasada stwierdzająca, iż brak warunków technicznych przyłączenia należy rozumieć, jako przeszkodę o charakterze trwałym, nie dającą się usunąć mimo podjęcia prób w tym celu. Słusznie zatem podkreślił SOKiK w wyroku z 28 stycznia 2009 r. sygn. akt XVII AmE 87/08, że „[b]rak zatem infrastruktury nie jest tożsamy z brakiem warunków technicznych w rozumieniu art. 7 ust. 1 prawa energetycznego, w świetle obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwa w ust. 2 i 5 art. 7 ustawy”.

7. Taki wniosek spójny jest również z obowiązkami nałożonymi na przedsiębiorstwa energetyczne w art. 7 ust. 5 i ust. 6 PE. Zgodnie z tymi przepisami przedsiębiorstwo energetyczne jest zobowiązane zapewnić realizację i finansowanie budowy i rozbudowy sieci, w tym na potrzeby przyłączania podmiotów ubiegających się o przyłączenie oraz budowy i rozbudowy odcinków sieci służących do przyłączenia instalacji należących do podmiotów ubiegających się o przyłączenie.
8. Powyższą konkluzję potwierdzają również obowiązujące zasady sporządzania warunków przyłączenia określone przepisami rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 4 maja 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego (Dz. U. Nr 93, poz. 623 - "**Rozporządzenie Systemowe**"). Zgodnie z §8 ust. 1 pkt 5 i pkt 13 lit. c) Rozporządzenia systemowego warunki przyłączenia określają w szczególności: „zakres niezbędnych zmian w sieci związanych z przyłączeniem” oraz „zabezpieczenia sieci przed zakłóceniami elektrycznymi powodowanymi przez urządzenia, instalacje lub sieci wnioskodawcy”. Z przyłączeniem każdego źródła wiążą się większe lub mniejsze zmiany w sieci – jest to sytuacja normalna i nie powinna co do zasady stanowić bariery w dostępie do sieci odnawialnych źródeł energii.

▪ **Umowa o przyłączenie do sieci**

9. Zgodnie z art. 7 ust. 1 PE przedsiębiorstwo energetyczne jest obowiązane do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci z podmiotami ubiegającymi się o przyłączenie do sieci, na zasadzie równoprawnego traktowania, jeżeli istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci i dostarczania tych paliw lub energii, a żądający zawarcia umowy spełnia warunki przyłączenia do sieci i odbioru. Jednocześnie, zgodnie z art. 7 ust. 8i PE warunki przyłączenia są ważne dwa lata od dnia ich doręczenia. W okresie ważności warunki przyłączenia stanowią warunkowe zobowiązanie przedsiębiorstwa energetycznego do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej.
10. Określenie przez operatora warunków przyłączenia stanowi „zaproszenie do złożenia oświadczenia woli”¹, które jeżeli zostanie złożone w dacie ważności tych warunków przez podmiot ubiegający się o przyłączenie powoduje skuteczne zawarcie umowy. Oceny istnienia technicznych i ekonomicznych warunków przyłączenia dokonuje zatem operator na etapie określania warunków przyłączenia². Jeżeli wynik ustaleń jest pozytywny operator wydaje warunki, jeżeli negatywny odmawia przyłączenia do sieci.
11. Umieszczone w pkt 2.2.1.3.1 Karty stwierdzenie, iż „w okresie ważności warunków przyłączenia, OSP jest zobowiązany do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci przesyłowej z podmiotem ubiegającym się o przyłączenie (...) jeżeli istnieją techniczne

¹ Tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 19 lutego 2010 r. sygn. akt 1142/09

² Tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 19 lutego 2010 r. sygn. akt 1142/09, SN w wyroku z 12 kwietnia 2010 r., sygn. akt III SK 42/10, SN w wyroku z 11 kwietnia 2013 r., sygn. akt III SK 33/11

i ekonomiczne warunki przyłączenia (...)”, przewrotnie i błędnie parafrazując treść powołanych przepisów zmienia normę prawną w nich wyrażoną. Sformułowanie to sugeruje, iż operator dokonuje ponownej oceny istnienia technicznych i ekonomicznych warunków przyłączenia na etapie już po wydaniu warunków przyłączenia. To z kolei stanowiłoby dodatkowe, nieznanie ustawie ograniczenie dostępu do sieci elektroenergetycznej.

▪ **Zgodność z prawem UE**

12. PSE zobowiązane jest również do bezpośredniego stosowania przepisów Dyrektywy 2009/72/WE. Po pierwsze, Dyrektywa 2009/72/WE nie została implementowana przez Polskę oraz po drugie, PSE jest operatorem systemu przesyłowego działającym w formie spółki akcyjnej, której jedynym akcjonariuszem jest Skarb Państwa (art. 9k PE)³. Ponadto PSE stanowi przedsiębiorstwo o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym państwa, dla którego organem nadzorującym wykonywanie zadań jest Minister Skarbu Państwa⁴. PSE w zakresie obowiązku przyłączania do sieci podmiotów ubiegających się o przyłączenie wykonuje zatem obowiązki państwa i zobowiązane jest do przestrzegania powołanych dyrektyw. Potwierdza to orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE⁵.
13. Przesłanki bezpośredniej skuteczności dyrektywy pochodzą z testu van Gend en Loos. Jak podkreślił Trybunał Sprawiedliwości w wyroku w sprawie C-236/92 Comitato Coordinamento per la Difesa della Cava „*zawsze, gdy przepisy dyrektywy okazują się, gdy dotyczy to ich przedmiotu, bezwarunkowe i wystarczająco precyzyjne, przepisy te mogą być powoływane przez jednostkę przeciwko państwu, gdy państwo nie wdroży dyrektywy do prawa krajowego do upływu terminu przewidzianego terminu lub gdy nie wdroży tej dyrektywy należycie.*” Trybunał dodał także, że „*przepis prawa unijnego jest bezwarunkowy, gdy jest do tego stopnia precyzyjny, że może być powołany przez jednostkę i zastosowany przez sąd, a obowiązek, który nakłada, jest sformułowany jednoznacznie.*”
14. Mając na uwadze, iż Dyrektywa 2009/72/WE nie została jeszcze w pełni implementowana przez Polskę, pomimo upływu terminu,⁶ przepisy zarówno art. 23 ust. 1 i 2 oraz 36 lit. e) powinny być stosowane bezpośrednio.
15. Działania PSE w zakresie przyłączania nowych podmiotów ubiegających się o przyłączenie do sieci podejmowane są więc w ramach imperium ze wszelkimi tego konsekwencjami, w tym w szczególności w zakresie stosowania prawa UE.

³ zob. art. 9k PE oraz rozporządzenie Rady Ministrów z 4 października 2010 r. w sprawie wykazu przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym (Dz.U. z 2010 r. Nr. 198, poz. 1314), załącznik nr 1 ust. 1 pkt 3

⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z 4 października 2010 r. w sprawie wykazu przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym (Dz.U. z 2010 r. Nr. 198, poz. 1314), załącznik nr 1 ust. 1 pkt 3

⁵ zob. orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości WE w sprawie C-188/89 Foster v. British gas plc

⁶ zgodnie z art. 49 Dyrektywy 2009/72/WE powinna ona zostać implementowana do dnia 3 marca 2011 r.

16. Przepisy Dyrektywy 2009/72/WE w art. 23 ust. 1 i 2 w związku z art. 36 lit. e) jednoznacznie i precyzyjnie formułują obowiązki leżące po stronie operatora systemu elektroenergetycznego w zakresie zasad przyłączania źródeł do sieci. Po pierwsze taki operator (PSE) ma obowiązek stosować *„przejrzyste i skuteczne procedury niedyskryminacyjnego przyłączania nowych elektrowni do systemu przesyłowego”*, po drugie PSE *„nie jest uprawnione do odmowy przyłączenia nowej elektrowni ze względu na możliwe przyszłe ograniczenia dostępnych zdolności sieci”*.
17. Do obowiązków PSE należy zatem ułatwianie dostępu do sieci dla nowych zdolności wytwórczych, w szczególności usuwanie barier, które mogłyby uniemożliwić dostęp nowych podmiotów wchodzących na rynek oraz energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii.
- **Ocena warunków technicznych i ekonomicznych**
18. Prawidłowa analiza możliwości przyłączenia przeprowadzana jest w oparciu o ekspertyzę wpływu przyłączanego źródła na KSE.
19. Obowiązek sporządzenia Ekspertyzy wynika wprost z przepisów prawa (art. 7 ust. 8e PE) i jest podstawową przesłanką do oceny, czy w sprawie istnieją warunki techniczne przyłączenia.
20. Zgodnie z powołanym powyżej orzecznictwem⁷, do uznania za zasadną odmowę przyłączenia tylko z powodu braku warunków technicznych – konieczne byłoby wykazanie, że nie ma technicznej możliwości przyłączenia OZE o nieprzewidywalnej pracy i takiej możliwości nie będzie w przyszłości. Niemożliwość ta powinna być obiektywna, to jest wynikać z braku uzasadnionych perspektyw na pozyskanie środków finansowych do stworzenia warunków technicznych przez PSE, czy fizycznej niemożliwości budowy sieci (np. z powodu jej lokalizacji w wysokich górach itp.).
21. W powyżej powołanych przepisach, tak polskich, jak i UE brak jest wymogu, czy obowiązku oceny możliwości przyłączenia OZE o nieprzewidywalnej pracy za pomocą kryterium bilansowego.
22. Kryterium bilansowe zostało wspomniane w projekcie ustawy o odnawialnych źródłach energii, w art. 172 pkt 4 wprowadzającym zmianę do art. 7 ust. 9a PE o treści następującej: *„Jeżeli wartość dostępnej mocy przyłączeniowej wyznaczona z uwzględnieniem **warunków bilansowych systemu elektroenergetycznego** jest mniejsza, niż wartość mocy przyłączeniowej określonej przez podmiot ubiegający się o przyłączenie do sieci instalacji odnawialnego źródła energii, przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej może, na wniosek tego podmiotu, wydać warunki przyłączenia i zawrzeć umowę o przyłączenie*

⁷ SOKiK w wyroku z 28 stycznia 2009 r. sygn. akt XVII AmE 87/08

(...)”. Sam ustawodawca wskazuje więc, że ewentualne kryterium bilansowe wymaga dopiero umocowania ustawowego.

23. Projekt ustawy nie może stanowić podstawy do nakładania na podmioty ubiegające się o przyłączenie dodatkowych obowiązków. Projekt ustawy nie jest bowiem źródłem prawa.

24. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż proponowany kształt powołanej zmiany budzi istotne zastrzeżenia prawne. Spotkał się on z krytyką samego regulatora, który w uwagach do projektu ustawy o odnawialnych źródłach energii z 2 grudnia 2013 r. uznał:

„W art. 7 ust. 9a zmienianej ustawy proponuję wykreślić wyrazy „wyznaczona z uwzględnieniem warunków bilansowych systemu elektroenergetycznego”. Ustawodawca nie wskazał wprost, że bilansowanie systemu elektroenergetycznego stanowi techniczną przesłankę oceny warunków przyłączenia, o której mowa w art. 7 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne. Pozostawienie kryterium bilansowania systemu wymaga zmian art. 7 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne i uwzględnienia go w jego treści. Ponadto należy zauważyć, iż dla jednostek wytwórczych o łącznej mocy zainstalowanej nie większej niż 2 MW nie sporządza się ekspertyzy wpływu tych urządzeń, instalacji lub sieci na system elektroenergetyczny. Brak zatem podstaw do oceny warunków bilansowych systemu, gdy ekspertyza wpływu źródła na system nie jest w ogóle wymagana. Powstaje tu zatem albo sprzeczność między poszczególnymi przepisami ustawowymi albo kreuje się nową przesłankę odmowy wydania warunków przyłączenia, która powinna być oceniana zgodnie z uwarunkowaniami art. 7 ust. 1 względem wszystkich podmiotów i ze zmianą innych uregulowań”⁸.

25. Tym bardziej nie może stanowić takiej podstawy praktyka PSE, na którą powołuje się ona w Karcie - jeżeli nie ma ona uzasadnienia w przepisach prawa. Fakt stosowania obecnie przez PSE oceny możliwości przyłączenia za pomocą kryterium bilansowego należy uznać za działanie nieuprawnione. Za takie też należy uznać próbę wstecznego sankcjonowania tej praktyki poprzez umieszczanie odpowiednich postanowień w IRiESP.

26. Mając na uwadze, iż aktualizacja Karty prowadzi do stworzenia dodatkowej bariery prawnej w przyłączaniu OZE do sieci w postaci oceny możliwości bilansowych KSE - należy uznać, iż w tym zakresie jest to działanie sprzeczne z art. art. 36 lit. e) Dyrektywy 2009/72/WE. Jednocześnie, postanowienia Karty należy zakwalifikować jako stosowanie przez PSE nieznanych ustawie kryteriów – w dodatku mniej

⁸ Uwagi Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki do projektu ustawy o odnawialnych źródłach energii z 2 grudnia 2013 r., znak DPR-077-136(2)/2013/2013, s. 38
(<http://legislacja.rcl.gov.pl/docs/2/19349/19352/186450/186454/dokument94543.pdf?lastUpdateDay=06.12.13&lastUpdateHour=13%3A32&userLogged=false&date=pi%C4%85tek%2C+6+grudzie%C5%84+2013>)

korzystnych aniżeli kryteria ustawowe - przy ocenie istnienia warunków technicznych przyłączenia. Stanowi to niewątpliwie barierę uniemożliwiającą dostęp nowych źródeł do sieci, sprzeczną także z regulacjami krajowymi.

C. ANALIZA TECHNICZNA

27. Postanowienia Karty należy również ocenić negatywnie z technicznego punktu widzenia ich praktycznego zastosowania.

28. Karta przewiduje wprowadzenie do IRiESP nieznanego nauce terminu „OZE o nieprzewidywalnej pracy”. Należy się domniemywać, że jest to termin odnoszący się do generacji wiatrowej, albowiem generacja fotowoltaiczna praktycznie w Polsce jeszcze nie funkcjonuje w skali mającej praktyczne znaczenie. Nie istnieje w literaturze fachowej z zakresu elektroenergetyki podział pracy źródeł na „przewidywalną” i nieprzewidywalną”.

29. Określanie źródeł energii wiatrowej, jako „nieprzewidywalne” jest działaniem dyskryminującym i niezgodnym z właściwościami technicznymi tej technologii. Jednocześnie brak jest w Karcie postanowień wprowadzających jakiegokolwiek kryterium kwalifikujące poszczególne źródła energii, jako przewidywalne bądź nieprzewidywalne. W obecnym kształcie Karta umożliwia dokonywanie zupełnie dowolnie interpretacji przez PSE w procesie przyłączania nowych źródeł do sieci i decydowania o ich charakterze.

30. Z czysto technicznego punktu widzenia każdą technologię wytwarzania energii elektrycznej można określić, jako przewidywalną lub nie, w zależności od horyzontu czasowego okresu przewidywania. Bazując na powszechnym rozumieniu słowa „nieprzewidywalny” Karta sugeruje właściwość generacji wiatrowej polegającą na całkowicie chaotycznym wytwarzaniu kolejnych porcji energii w horyzoncie minutowym. Takie założenie jest całkowicie niezgodne ze stanem rzeczywistym. Akceptacja takiego stanowiska prowadzi do nieracjonalnych wniosków. Można by również dobrze wywodzić, iż:

- praca elektrowni jądrowej nie jest w Polsce przewidywalna w horyzoncie 10 lat (bo nie wiadomo czy się ją zbuduje);
- bloki gazowo – parowe przyłączone do KSE stoją, i nie sposób przewidzieć okresu tego postoju w horyzoncie 1- 2 lat (z uwagi na proces notyfikacji systemu wsparcia), to też jest nieprzewidywalność pracy;
- powyższe dotyczy także bloków gazowo – parowych w budowie (Stalowa Wola, Puławy);

- przewidywalność pracy OZE w zakresie hydroenergetyki jest ograniczona ilością wody i poziomem opadów (susza);
- przewidywalność pracy OZE w zakresie biogazowni jest ograniczona dostępnością substratu kontraktowanego u rolników;
- przewidywalność pracy jednostek klasycznych jednostek węglowych jest ograniczona zarówno ich awaryjnością, jak i pewnością dostaw węgla, która także jest ograniczona (strajki na kolei, strajki w kopalniach).

31. Zasadniczo im większy obszar zainstalowania farm wiatrowych jest brany pod uwagę, tym łatwiejsze są warunki prognozowania wartości generowanej przez nich mocy. Nawet bez uwzględniania prognoz meteorologicznych proste prognozowanie oparte na ekstrapolacji *ex post* wartości mocy generacji wiatrowej daje dobre wyniki w horyzontach kilkugodzinnych. Istotne jest, że PSE zainicjowało w ostatnich tygodniach działania przetargowe dla wyłonienia wykonawców metod i oprogramowania w celu dalszego udoskonalania systemów prognostycznych. Obecnie PSE jest w trakcie rozwijania prac dotyczących prognozowania generacji ze źródeł wiatrowych. Próba zatem wprowadzenia do IRiESP pojęcia „OZE o pracy nieprzewidywalnej” i związanych z tym negatywnych konsekwencji dla podmiotów ubiegających się o przyłączenie, przeczy działaniom podejmowanym przez PSE w rzeczywistości. Należy także podkreślić ogromny dorobek operatorów zagranicznych oraz firm doradczych, (np. GL Garrad Hassan) w zakresie prognozowania (czyli przewidywania pracy) OZE wiatrowych, co stoi w wyraźnej sprzeczności z terminem „OZE o pracy nieprzewidywalnej” użytym w Karcie.

32. Należy również podkreślić, że operatorzy wydając techniczne warunki przyłączenia wprowadzają odpowiednie postanowienia zobowiązujące do instalacji w realizowanych projektach farm wiatrowych rozbudowanych systemów telemechaniki umożliwiających ich zdalne sterowanie, ograniczanie generacji mocy czynnej i regulację mocy biernej oraz udział w regulacji napięcia. Analogiczne postanowienia znajdują się w umowach o przyłączenie farm wiatrowych do sieci. Nie jest zatem jasne, dlaczego PSE planuje wprowadzić do IRiESP tak wysoki poziom „kontrolowalności” farm wiatrowych.

33. Podstawowym problem bilansowania systemu elektroenergetycznego z dużą wartością zainstalowanej mocy w OZE wiatrowych jest praca w dolinach obciążenia, przy równoczesnych dobrych warunkach wiatrowych. Dla poprawnej i bezpiecznej pracy KSE konieczne jest pozostawienie w ruchu jednostek klasycznych zapewniających pokrycie mocy stanowiącej minimum techniczne generacji. W wyniku realnych analiz można stwierdzić, że margines dostępny dla OZE (między zapotrzebowaniem a minimum technicznym generacji) może być w KSE bardzo wąski, na poziomie 1000-

2000 MW. W takich warunkach oczywiste jest, że konieczne są ograniczenia generacji wiatrowej za pomocą dostępnych środków sterowania dyspozytorskiego. Należy podkreślić, że łączne występowanie dwóch warunków ograniczających (bardzo małe zapotrzebowania i bardzo silny wiatr na terenie terytorium całego kraju) jest szacowane rocznie tylko na okres rzędu 400 godzin. Zgodnie z dostępnym dla PSE opracowaniem naukowców z Politechniki Lubelskiej potwierdzające powyższe wyniki pt. „Ocena możliwości bilansowania KSE w latach 2020 – 2030 z uwzględnieniem farm wiatrowych morskich i lądowych”.

PSE dysponuje metodyką pozwalającą na określenie związku liczbowego pomiędzy mocą zainstalowanej generacji wiatrowej, szczytowym zapotrzebowaniem mocy w systemie, a akceptowanym (na poziomie umów dwustronnych oraz na poziomie Prezesa URE) poziomem ograniczeń bilansowych kierowanych do operatorów generacji wiatrowej. Środowiska eksperckie i PSE osiągnęły w zasadzie konsensus w kwestii możliwości prawidłowego funkcjonowania KSE przy 10 GW mocy zainstalowanej farm wiatrowych do roku 2020 oraz 12 GW mocy zainstalowanej do roku 2030.

34. Próba wprowadzania do IRiESP wymogu uwzględniania w ekspertyzach oraz w uzgodnieniach zakresów ekspertyz i projektów warunków przyłączenia możliwości bilansowania na poziomie pojedynczych źródeł nie znajduje uzasadnienia technicznego. Bilansowanie jest procesem globalnym realizowanym na poziomie całego KSE. W przypadku przyłączenia do sieci odbiorcy mocy na poziomie 100 MW nie analizuje się, jak ta moc będzie zbilansowana (przez jakie źródło), tylko czy technicznie da się ją przesłać. Brak jest zatem podstaw, aby stawiać takie wymogi przy przyłączeniu źródła o mocy 100 MW. Także i w tej sytuacji analiza technicznych warunków przyłączenia powinna oparta być na kryterium sieciowym a nie bilansowym. Odnoszenie do pojedynczych źródeł (czy to OZE czy klasycznych) problematyki bilansowania łącznie z problematyką sieciowych możliwości przyłączeniowych jest nieuzasadnione. Bilansowanie jest globalne (wytwarzania z zapotrzebowaniem), a przyłączenie - lokalne z uwagi na warunki termiczne, zwarciove, napięciowe itp.).
35. Ponadto w stosunku do źródeł konwencjonalnych wyraźnie rozdziela się aspekt bilansowy i aspekt sieciowy. Analiza sumarycznej mocy wydanych warunków przyłączenia w latach ubiegłych uwzględniająca te źródła, z których budowy aktualnie zrezygnowano, także wskazywała na brak możliwości pracy w dolinach obciążenia dla szeregu z nich.
36. Postanowienia Karty wprowadzają więc ograniczenia techniczne przy analizie możliwości przyłączenia OZE niczym nieuzasadnione z technicznego punktu

widzenia, a wręcz przeczące działaniom PSE podejmowanym w celu przewidywania prac OZE.

www.psew.pl

Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej

ul. Księcia Bogusława X 1/12-13, 70-440 Szczecin
tel. +48 91/48-62-530, fax. +48 91/48-62-538, e-mail: biuro@psew.pl
NIP 852-22-72-575, Nordea Bank Polska S.A., 80 1440 1143 0000 0000 0155 4484